

- viii. 4018 - 269/1934-35. - 1935. v. 15. - megves - közig. & pénzügyi jogh. pöt.
- " 4148 - 399/1934-35. - 1935. vi. 27. - közig. & pénzügyi j. pöt - nyitóltség.
- " 4226. - 62/1935-36. - 1935. x. 30. - kételes - perjogh. pöt.
- " 4252. - 88/1935-36. - 1935. xii. 5. - perjogpöt - egyhangú.
- " 4353. - 189/1935-36. - 1936. iii. 11. - köztárs. - nyitóltség.

Berepés, Pest m. 1911. x. 13. igazolva.

avatási átirat: 626/1935-36. jly.

Kép: 1936. márc. 12.

A DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
JOG ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

ÉRY: 1936 FEBR. 20.

564

szám.

Utóirat:

1935

—1936

Utóirat:

Árúlatra kiadatik:

Dr. Brassó Jenő

„ Marton Géza

professzor uraknak.

Debrecen 1936. február 20. án.

e. i. dékán.

A tisztességtelen versenyről általában.

El fogadom!
Február 1926 11/22
S. K. ...

Hosszú ...
1926 11/24 ...

Doktori értekezés
a kereskedelmi jogból.

készítette:

H E R C F E L D E R A N D O R

A 2365

F o r r á s o k :

- 1./ Dr. Kuncz Odön: A Magyar Kereskedelmi és Váltó-
jog Vázlata. Grill kiadás Budapest 1922.
- 2./ Dr. Bányász Endre: A tisztességtelen verseny
legújabb joggyakorlata Budapest 1933. Novák kiadás.
- 3./ Dr. Szegő Izsó : A tisztességtelen verseny
Budapest 1936. A szerző saját kiadása.

Az üzleti verseny személyek harca, akik a gazdasági piacon egymást legyőzni, egymás rovására előnyöket elérni törekszenek. Az üzleti verseny a gazdasági szabadság függvénye: ahol nincs gazdasági szabadság, ott gazdasági verseny fogalmilag ki van zárva. Hogy azután ez a szabadság el ne fajuljon, hogy a szabad verseny a bellum omnium contra omnes állapotává ne válhasson, olyan jogszabályokról kellett gondoskodni, melyek a kereskedelmi és általában a gazdasági élet területén szüntelenül dúló harcot a közérdek által megkívánt keretek közé szoritják.

A kereskedelmi élet terén a törvénybe és a jóerkölcsökbe ütköző kilengések megaka-

3.

dályozását, a szabad verseny területén ható gazdasági erők zavartalan kifejtését, s így végeredményben a tisztességes szabad verseny érvényesülésének lehetőségét biztosító jogszabályok összessége: a tisztességtelen versenyről szóló törvény.

A tisztességtelen versenyről az 1923. évi V. t.c. rendelkezik, mely a tisztességtelen verseny ellen megteremti úgy a magánjogi, mint a büntetőjogi oltalmat. Magánjogi oltalom /abbanhagyásra kötelezés és kártérítés/ érvényesül a tisztességtelen versenynek minősíthető minden elképzelhető cselekvéssel szemben, amit a tisztességtelen verseny törvénye akként biztosít, hogy egyrésztől felállítja a generális klauzulát, -amely általánosságban felöleli a tisztességtelen versenynek minden elképzelhető formáját- másrésztől az egyes kiforrott tényálladékok felsorolásával útmutatást ad a bíróságnak arra, hogy

minő jellegű cselekményeket és magatartást kell tisztességtelen versenynek nevezni.

A generális klauzulát az 1923. évi V. t.c. a következőképpen szerkeszti meg:

"Üzleti versenyt nem szabad az üzleti tisztességbevaly általában a jó erkölcsbe ütköző módon folytatni.

A jelen törvény értelmében erre jogosult attól, akinek magatartása az előbbi bekezdésbe ütközik /tisztességtelen verseny/, az ily magatartás abbanhagyását és szándékoság vagy gondatlanság esetében a kár megtérítését követelheti.

Arról, hogy a tisztességtelen versenynek milyen megnyilvánulásait kell büntetni, a III. fejezet rendelkezik."

Ez a rendelkezés biztosítéka a hatékony magánjogi oltalomnak, mert általánosságban tartott, és mégis kellően elhatároló szövegezése módot ad a bíróságnak arra, hogy a

tisztességtelen verseny minden elképzelhető megnyilvánulásával szembeszálljon.

A generális klauzula szerint tehát az követ el tisztességtelen versenyt, aki üzleti versenyt az üzleti tisztességbe vagy általában a jó erkölcsbe ütköző módon folytat. Hogy tehát a tisztességtelen verseny fogalmával tisztába jöhessünk, először tisztázunk kell az "üzleti verseny", "üzleti tisztesség" és a "jó erkölcs" fogalmát.

Üzleti verseny -mint fentebb mondtuk- személyek harca, kik a gazdasági piacon egymást legyőzni egymás rovására előnyöket szerezni törekszenek.

Callmann szerint az üzleti verseny alanyai a valóságban legtöbbször személytelen alakulatok: vállalatok. Ezen vállalatok mögött az esetek többségében természetesen személyek állnak, akik az elért nyereséget egyéni szükségleteik kielégítésére fordítják.

Callmann szerint az üzleti versenyt annak formái és a gazdasági előnyre való törekvés kifejezőmódjai szerint három csoportba oszthatjuk:

1./ tevékenységi verseny, ami annyit jelent, hogy az üzletember erő kifejtést végez;

2./ suggestio útján űzött verseny, vagyis a közvéleményre gyakorolt befolyás által folytatott versenytevékenység /reklám/ és

3./ erőszak alkalmazásával folytatott verseny: a versenytárs közvetlen elnyomásában álló üzleti magatartás, akár a versenytárs erő kifejtésének közvetlen megbénításával, akár reklámeredményeinek tompításával.-

Mindhárom esetben csak akkor fog üzleti verseny keletkezni, ha a tisztességtelen versenyt elkövető fél és a tisztességtelen verseny által jogaiban sértett vállalat között versenyviszony keletkezik

és ha a panaszlott -aki a tisztességtelen versenyt elköveti- versenytevékenységének legalább is versenyhatása van. Ezenkívül megköveteltetik, hogy a panaszlott a tisztességtelen versenytevékenységet v e r s e n y z é s i c é l z a t b ó l kövesse el, bár bizonyos esetekben a verseny célzatot pótolja-a tisztességtelen verseny következményeinek kimondása szempontjából- a versenytevékenység folytán beállott, ténylegesen megállapítható versenyhatás.

A felek között tehát versenyviszonynak kell fennállania. A felek rendszerint vállalatok; a versenyviszony azonban nem tételezi fel, hogy mindkét fél vállalat legyen. Az alperes -a tettes, aki a versenytevékenységet kifejtette- bárki lehet, mert a versenyviszonyt az konstruálja meg, hogy a tettes saját üzleti érdekeinek előmozdítása céljából támasza a sértettnek versenyt, vagy harmadik személy ver-

senytevékenységét a sértettel szemben, ez u-
 többinak kárára használja fel. Pl. ha valaki
saját kiadásában egy regényt ad ki, s ha en-
 nek propagálására felhasznált eszközök vala-
 mely könyvkiadóvállalatra sérelmesek, dacára
 annak, hogy a tettes jelen esetben nem vál-
 lalat, mégis ezen cselekménye által verseny-
 viszonyt létesített a könyvkiadó vállalattal,
 amelyért nem azért felel a tisztességtelen
 versenyről szóló törvény alapján, mert fel-
 peressel szemben versenyvállalatnak tekin-
 tendő, -hiszen akinek vállalata nincs, annak
 eo ipso versenyvállalata sem lehet- sem azért
 mert ennek az egy cselekménynek, vagy egyes
 cselekményeknek versenyvállalatot teremtő ha-
 tálya lehet, hanem egyszerűen azért, mert az
 1923. évi V. t.c. 1.§-ának a Kuria IV. 1307/
 1931 sz. elvi jelentőségű határozatában is
 helyesen meglátott értelme szerint, alperes-
 ként bárki perbevonható, aki versenytevékeny-

A bíróságnak
 nem az!
 (szóval
 kitér!)

séget fejt ki, s ezzel akár ad hoc versenyviszonyt kreál.

Ezzel szemben viszont a tisztességtelen verseny törvényének alapvető követelményeként jelentkezik, hogy a felperesként fellépőnek - annak, akit a tisztességtelen versenycselekmény jogaiban megsértett - az 1923. évi V. t.c. 30. §-a által körülírt vállalata legyen, tehát oly üzeme /akár egyéni, akár társas/ amely áruk előállításával vagy forgalombahozatalával, vagy pedig ipari vagy kereskedelmi szolgáltatások visszterhes teljesítésével foglalkozik.

Tehát tisztességtelen verseny alapján indított per felperese csak az lehet, akinek vállalata van. Üzeme, amelyben élő erő lüktet; szervezete, amely folytonos, állandó, nem időnként megnyilvánuló, s különösen nem egy ízben jelentkező életjelt ad magáról. Aki alkalmilag, vagy még inkább kivételesen foglalkozik az üzem fentebb leírt jellemzőivel

annak vállalata nincs, következésképpen jelen törvény értelmében felperességi joga sem ismerhető el.

Megjegyzendő, hogy a Kuriának az az álláspontja, miszerint az áru forgalombahozatalával való foglalkozást már az is megállapítja, ha valaki haszonszerzésre irányuló céllal esetről-esetre beszerzett árut alkalmoszerűen árusít, a fentebb vallott felfogással nem áll ellentétben, mert áru forgalombahozatala a vállalatnak csak egyik ismerve, életfunkciójának csak egyik megnyilvánulása, de egymagában nem determinálja a vállalatot. Aki árut hoz forgalomba, ezzel egymagában csak versenytevékenységet fejt ki, mert haszonszerzés végett, tehát versenyző céllal az üzleti verseny területére lépett. De nincs vállalata, ha ezen tevékenysége mögött nem egy kihagyás nélküli életről tanuskodó organizmus, hanem csak személy, vagy személyek

állanak,- holott = s most jövünk rá Calmannak fentebb idézett kijelentésében rejő igazságra- az üzleti verseny alanyai személytelen alakulatok, mert az a körülmény, hogy ezek mögött az esetek többségében személyek állanak, fogalmilag lényegtelen.

És itt válnak el élesen egymástól a felperességi jog és az alperesként való perbevonhatás előfeltételei: alperes mindenki lehet, aki alkalomszerűen, akár egy ízben is, akár saját anyagi előnye, akár másnak versenyérdekében az üzleti verseny határát átlépi, felperes azonban csak vállalat lehet.

Az alkalomszerű tevékenységgel nem szabad összetéveszteni azon üzemek tevékenységét, amelyek a vállalkozás tárgyánál vagy a vállalat gazdasági helyzeténél, esetleg rajtuk kívül eső gazdasági okoknál fogva nem állandóan mutatják az üzemi élet itt fejtege-

tett megnyilvánulásait. Vannak szezonüzletek, amelyek csak az év bizonyos szakában folytatnak vállalati életet.- Az alkalomszerűséget az a körülmény állapítja meg, ha valaki előre nem látott, az eladó alkalmaktól, tehát véletlentől függő, bizonytalan időközben jelenik meg az üzleti verseny területén s akarata, egész üzleti wélkitüzése sem irányul egyébre.

A tisztességtelen versenyről szóló törvény rendelkezése alá eső vállalatok köre nem szorítható csupán a kereskedelmi vagy ipartörvény hatálya alá tartozó üzemekre, hanem kiterjed mindazokra, amelyek a közfelfogás szerint ipari természetű szabad foglalkozást üznek. Ennek a minősítésnek ismérve pedig az, hogy a vállalat tevékenysége az üzemi bevételek és kiadások különbözetéből előálló nyereségre, mint gazdasági eredményre irányul, vagyis üzleti alapra van fektetve.

Abból a jogelvből, hogy a vállalat léte csak a tényleges helyzetből állapítható meg, következik, hogy a vállalat kritériumának nemcsak, hogy nem lényeges feltétele, de egyáltalán nem is feltétele, hogy az ipari, vagy kereskedelmi tevékenység folytatására vonatkozó jogosultság a vállalat tulajdonosát megillessen, s így az a körülmény, hogy valamely félnek áru előállítására és forgalombahozatalára iparigazolványa nem volt, s nincs, vállalati jellegét nem érinti.

A felperességi jog fennforgásának további előfeltétele, hogy a felperes vállalata versenyvállalat legyen; tehát azonos tárgyú, vagy hasonnemű. Azonos tárgyúak azok a vállalatok, amelyek ugyanazokat az árukat termelik vagy hozzák forgalomba, illetve ugyanazokat a kereskedelmi, vagy ipari szolgáltatásokat teljesítik; így pl. két vasgyár. Hasonnemű vállalatok azok, amelyeknek

árui, illetőleg szolgáltatásai nem azonosak ugyan, de azonos, vagy hasonló rendeltetésűek.

Amit eddig tárgyaltunk, az a felperességi jog /aktorátus/ általános előfeltételeit foglalja magában. Ezenkívül szükséges, hogy a felperesnek a per tárgyát képező esetre érdekeltsége álljon fenn. A törvény szerint az érdekeltségre két szempontból kell következtetést vonni: a távolsági viszonyokból és az esetek egyéb körülményeiből. A távolsági viszonyokra figyelemmel nincs meg az érdekeltség egy debreceni fűszerkereskedőnek egy budapesti fűszerkereskedő kirakati hirdetése által elkövetett reklámszédelgéssel szemben, s így nincsen felperességi joga sem, mert bár mindkettő azonos tárgyú, tehát minden ízében versenyvállalat, a távolsági viszonyra tekintettel ez a kirakati hirdetés a debreceni fűszer-

kereskedőnek csak különös véletlen folytán okozhat sérelmet. Ellenben, ha ugyanez a hirdetés napilapokban jelennék meg, mivel a távolságot a sajtóközlemény nagy nyilvánossága áthidalja, az érdeksérelemnek ez az akadályja elesik. Az ország legtávolabbi zugában létező legkisebb kereskedelmi üzletnek versenytársa bármely budapesti nagyáruház, mert a vidékiek Budapesten való tartózkodásuk alkalmával szükségleteiket előszeretettel fedezik a főváros központjában lévő üzletekben, miért is a versenytársi viszony a főváros előkelő helyén lévő, hasonló üzletkörű üzlettel bíró budapesti kereskedő irányában is fennforoghat a vidéki kereskedő részéről.

Végül -ha már a távolsági viszonyok is kedvezően állanak a felperesre nézve- most már utolsó feltétele a kereseti jognak, hogy "az eset egyéb körülményeire figyelemmel" is fennforogjon a konkrét üzleti versenyben való

de per sempre a pag.

érdekeltség. Mert például a tőszomszédos versenytársa ellen sem léphet fel valaki azon a címen, mert az egy harmadik versenytársuk alkalmazottját elcsábította. Ez a cselekmény ugyanis kizárólag a közvetlenül sértett üzletvitelére lehetett befolyással, s így minden más versenytársnak hiányzik a cselekménnyel kapcsolatos érdekelttsége.

Versenyviszonyból fakadó és a tisztességtelen versenyről szóló törvény alapján keletkezett per felperese tehát csak olyan vállalat lehet, amely az alperessel szemben versenyvállalatnak minősíthető, továbbá amelynek az alperes által elkövetett -s a per tárgyát képező- tisztességtelen versenycselekményével szemben a távolsági viszonyoknál és és az eset egyéb körülményeinél fogva érdekelttsége áll fenn.

Mármost a versenyviszonyban lévő

alperes versenycselekményének ahhoz, hogy a tisztességtelen verseny megállapítható legyen, birnia kell:

- 1./ versenycélzattal és
- 2./ versenyhatással; az utóbbival feltétlenül, az előbbivel nem szükségképpen.

Versenycélokat az üzleti forgalomban olyan cselekvés szolgál, amely a saját forgalmat növeli, vagy a versenytárs/ forgalmát befolyásolja és alkalmas arra, hogy a versenytárs költségére a saját vevőkört gyarapítsa. Mindennemű üzleti eljárás, amely alkalmas ezen cél elérésére, illetve, amely ezen cél elérésére szolgál, versenycselekmény.-

Nem fontos a versenycélzat szempontjából, hogy a tettes saját versenyérdekét szolgálja- e, szolgálhat az idegen versenyérdeket is, s így az is közömbös, hogy a tettesnek egyáltalában van-e kereskedelmi vagy ipari üzeme.

Ha valaki üzleti vállalatának keretében fejt ki tevékenységet, a vélelem az, hogy versenycél előmozdítása végett cselekszik, s ezzel a valószínűséggel szemben, alperest terheli az ellenkező bizonyítása.

A versenycélzat megállapításához nem szükséges, hogy az kizárólagos mozgatója legyen a cselekménynek; elegendő, ha a versenycélzat csak járulékos momentumként szerepel. Így nincs jelentősége annak, hogy az alperes versenytársi minőségén kívül műbíráló is, mert ez nem mentesíti őt, mint versenyvállalat tulajdonosát a törvényben megszabott felelőssége alól.- A versenyző célzat tehát feltétlenül megállapítható ott, ahol feltehető, hogy a versenytárs üzleti forgalmának emelése végett követte el az üzleti tisztességbe ütköző cselekményt.

Versenyyhatást eredményezhet egy olyan

cselekmény is, amelyet valaki nem is versenyzési célzattól követett el. Pl. a Kuria versenyhatást állapított meg annak a gyárnak cselekményében, amely alperesként perben állván, a felperes vevőjéhez hirnévrontó körleveleket intézett. Azzal a védekezéssel szemben, hogy ő nem versenycélzattal járt el, hanem kizárólag perbeli védekezése érdekében óhajtott bizonyítékokat szerezni, kimondotta a Kuria, hogy ha alperes cselekményének közvetlen célja a bizonyítékszerzés is, eljárásának versenyhatása kétségtelen, mert maga után vonhatja, hogy felperestől vevői elidegenedjenek, s így cselekményéért a versenytörvény alapján felel./K.IV.2667/1934.sz/

Az általános klauzula alá eső cselekmény megállapításához tehát nem szükséges a kifejezett versenyző célzat, hanem elegendő már az, hogy a sérelmezett magatartás az üze

leti tisztességgel vagy a jóerkölcsökkel meg nem férő versenyhatás elérésére alkalmas legyen.

A tisztességtelen verseny megállapításánál tehát vizsgálnunk kell a verseny-cselekmény indító ókát és minden további mozzanatát. Az objektív erkölcsi felfogás az irányító vezérfonal: az általános, az átlagos, a szakma erkölcsi felfogása, hacsak ez a felfogás nem helytelen, önös üzleti érdeket szolgáló, vagyis - erkölcstelen.

Megállapítottuk tehát, hogy mi az üzleti verseny, kik között jön létre, mik az előfeltételei, milyen következményekkel jár, s minthogy a tisztességtelen versenyt az követi el, aki az üzleti versenyt az üzleti tisztességbe vagy általában a jó erkölcsökbe ütköző módon folytatja, a tisztességtelen verseny fogalmának pontos értelmezéséhez

szükséges még az "üzleti tisztesség" és a "jó erkölcs" fogalmának a tisztázása.

"Üzleti tisztesség", "jó erkölcsök":- ennek a két fogalomnak, amelyek lényegileg azonosak, kell helyes tartalmat adnunk, s akkor játszani könnyedséggel találjuk meg a közmegelegedést keltő megoldásokat..- "Üzleti tisztesség", "jó erkölcs": fogalmilag ugyanaz. Ami az üzleti tisztességbe ütközik, egyuttal erkölcstelen magatartás is. Elegendő, ha a panaszlott tudatában volt mindazoknak a körülményeknek, amelyek az általa elkövetett cselekményt tisztességtelennek bélyegzik.

A német legfelsőbb bíróság /Reichsgericht/ szerint azt a kérdést, hogy az üzleti érdekküzdelem egyes esetekben megengedett-e vagy sem, egyrészt a cselekmény alapját képező célkitűzés, másrészt az annak elérésére felhozott, illetőleg felhasznált eszközök döntenek el. Ha akár egyik, akár másik irányá-

ban idegen jogterületre való erkölcstelen behatolás forog fenn, a versenytörvénybe ütköző cselekménnyel állunk szemben.

A célkitűzés, illetve a felhasznált eszközök erkölcstelenek akkor, ha az uralkodó társadalmi és forgalmi felfogás szerint minden igazságosan és helyesen gondolkodó átátagember tisztességérzetével ellenkeznek. Ennek a kérdésnek az eldöntése azonban rendkívül nehéz. Miből merit-
sen a bíró?

A M. kir. Kuria helyes irányt mutat P.IV.4858/1929.sz. ítéletében: "Azt, hogy mi ütközik az üzleti tisztességbe, vagy a jó erkölcsökbe, a bíró van hivatva megítélni, annak szem előtt tartásával, hogy a tisztességes kereskedő szempontjából mi jelentkezik a megengedhető mértéket megha-

Ki er a Baimbaal?
Ker nem idiri a konyos?
Ker nem velle jut a forrasom
dik joggival is?
(A felvétel meg soka nem
idiri!)

ladónak, vagy a tisztességes mód kereteit áthágónak, illetve, hogy a tisztességes kereskedő, valamint általában a közönség józan erkölcsi felfogását tekintve, mi minősül a jó erkölcsökkel ellentétesnek."

A közfelfogás abban a tekintetben, hogy mi erkölcstelen és mi nem, állandó nem lehet, mert ez az erkölcsi, szellemi és gazdasági élettel együtt állandóan változik.

Baumbach szerint az az eljárás sérti a jó erkölcsöket, amely az értelmes átlagkereskedő tisztességérzetébe ütközik. Az alperes puszta szándéka rendszerint nem jön figyelembe. A cselekmény a tettes szubjektív felfogására való tekintet nélkül a jó erkölcsökbe akkor ütközik, ha az objektive, úgy ahogy van, amint megnyilvánult, a méltányosan és igazságosan gondolkodó em-

ber tisztességérzetét sérti. Az a körülmény, hogy bizonyos szakma körében egy cselekmény, amely egyébként az értelmés átlagkereskedő tisztességérzetébe ütközik, állandó és általános gyakorlattá fajult, a tettest nem mentesíti, mert hatályos kereskedelmi szokás a törvénnyel vagy annak szellemével szemben nem létesülhet.

Meg kell jegyeznünk, hogy a konkrét eset körülményei között lehet meg nem engedett az olyan magatartás is, amely más körülmények között nem ütközik az üzleti tisztességbe, vagy a jó erkölcsökbe, tehát kifogástalan, - mert az üzleti verseny terén analog esetek nincsenek; a sokszor azonosnak látszó cselekmények is az eset konkrét körülményeinek mérlegelése alapján más és más megítélést eredményezhetnek.

Mindenesetre tisztességtelennek kell minősíteni a szabad verseny körében nem tartozó eszközök igénybevételét, valamint azt a versenycselekményt, amelynek egyetlen felismerhető célja a versenytárs tönkretétele, nyilvánvaló motivuma pedig valamely alantas indok, tehát még csak nem is a saját versenyérdekek előmozdítása.

Mostmár miután tisztába jöttünk a tisztességtelen verseny fogalmával, nézzük meg részletesen, hogy a tisztességtelen verseny elkövetése által jogaiban sértett a tettessel szemben milyen jogokat érvényesíthet, illetve milyen magatartást követelhet a sértett a panaszlottól? Idevonatkozóan a tisztességtelen versenyről szóló törvény 1.§-ának 2. bekezdése az irányadó, mely szerint: "A jelen törvény értelmében erre jogosult attól, akinek magatartása az előbbi bekezdésbe ütközik /tisztességtelen verseny/,"

az ily magatartás abbanhagyását és szándékoság vagy gondatlanság esetén a kár megtérítését követelheti.

A kereskedő, aki abban a meggyőződésben használ egy bizonyos árujelet, hogy az őt kizárólagossági joggal illeti meg, erkölcsileg kifogástalanul járt el, de a használatot mégis abbanhagyni köteles, ha kitűnik, hogy versenytársa azt régebben és kvalifikáltan használta, mert aki oly módon folytat üzleti versenyt, hogy cselekménye vagy magatartása objektíve az üzleti tisztességbe, vagy általában a jó erkölcsökbe ütközik, abbanhagyásra kötelezendő.-

Abbanhagyás alatt a sérelmes cselekménynek összes vonatkozásaiban való megszüntetését kell érteni. Tehát az alperes

köteles - ha ennek fizikai lehetősége adva van - olyan állapotot teremteni, mintha a cselekményt el sem követte volna. A tisztességtelen versenyről szóló törvény 32.§-a szerint "abbanhagyás" alatt az ismétléstől való tartózkodást is érteni kell, azonban ez a kettő fogalmilag nem azonos, mert ott, ahol egy cselekmény vagy ennek az eredménye a jelenben is hat, az ismétléstől való tartózkodás az abbanhagyásnak csak egy darabja, jövőbeni logikus folyománya, tehát nem maga az abbanhagyás, mert annál kevesebb.

Éppen ezért, mert az ismétléstől való tartózkodás nem egyéb, mint az abbanhagyásnak jövőben érvényesülő folyománya, az abbanhagyásra kötelezés mellőzendő, ha az ítéletnek csupán az a feladata, hogy a

felperest a jövőben elkövethető/cselekményektől megóvja, feltéve, hogy a cselekmény megismétlésének veszélye kizártnak jelentkezik, tehát a jövőre vonatkozó minden aggodalom megszűnt és az abbanhagyásra való kötelezés nemcsak felesleges, de egyben indokolatlan és méltánytalan is volna. Ugyanis, ha erkölcsi és fizikai szempontok kétségbevonhatatlan alapot nyújtanak arra, hogy a cselekmény megismétlésének veszélye kizártnak tekinthető, akkor az abbanhagyás kimondására irányuló kérelem elutasítandó.

Az ismétlés fizikai kizártsága egymagában csak akkor elegendő az abbanhagyásra való kötelezés kimondásának mellőzésére, ha a vállalat maga is megszűnik.- Ebben az esetben a tanusított magatartás

sérelmes voltának megállapítása foghat helyet.

Az ismétlés erkölcsi kizártságára kell következtetni akkor, ha az alperes - akit a cselekmény abbanhagyására az utolsó cselekmény elkövetését, illetve a kereset beadását megelőző időben fel nem szólítottak - a per tárgyává tett eljárás tekintetében szubjektive vétlen, tehát terhére csak az elkövetés tárgyi ténye írható, s a cselekményt azonnal abbanhagyta, mihelyt annak jogsértő voltáról tudomást szerzett; ugyanakkor, de legkésőbb a perfelvételi tárgyaláson fenntartás nélkül elismeri felperes kereseti igényét és a cselekmény jogellenességét, s kijelenti, hogy a jövőben annak megismétlésétől tartózkodni fog. Ha pl. egy kereskedő a kere-

set tárgyává tett hirdetést csupán egy ízben tette közlé, az abban foglalt megtévesztő adatot üzletében élőszóval nem hiesztelte, a kereset kézhezvétele után fellepessel közölte, hogy a hirdetés megjelenése tévedésnek tudható be, egyben a keresettel felmerült költség viselésére is késznek mutatkozott, majd a perfelvételi tárgyaláson benyújtott különiratában mindezt előadta, s a cselekmény jogellenességét kifejezetten elismerte, azzal szemben a cselekmény megismétlésétől tartani nem kellvén, az abbanhagyásra irányuló kérelem elutasítandó./K;IV.3011/1935.sz./ Ezzel szemben az előzetes felszólításnak nem engedelmeskedő, vagy visszaeső, az ismétlés erkölcsi kizártságára sikerrel nem hivatkozhatik, mert az abbanhagyásra kötelezés

mellőzésében rejlő kivételes kedvezményre igényt tartó jóhiszeműségnek minden kétséget kizáró módon, objektív tényekben kell megnyilvánulnia.

Gondatlanul vagy szándékosan cselekvő alperes azzal a kifogással, hogy a cselekmény abbanhagyására a kereset indítása előtt fel nem hívták, sikerrel nem állhat elő, mert a szubjektív vétkeesség a legtöredelmesebb megbánás dacára is az ismétlés veszélyének fennforgására enged következtetni.

Akivel szemben az ismétlés veszélye, annak erkölcsi kizártsága miatt, nem állapított meg, kártérítésben nem marasztalható, ami önként következik abból, hogy erkölcsileg csak azzal szemben indo-

kolt ez a következtetés, akit csupán az elkövetés objektív ténye terhel, márpedig ugya vagyoni, mint nem vagyoni kártérítés jogalapja a szubjektív vétkeesség.

Az a védekezés, hogy az alperest más, harmadik személlyel megkötött szerződés kötelezi olyan cselekmény elkövetésére, vagy eljárás folytatására, amely sérti az üzleti tisztesség követelményeit, figyelembe éppen ugy nem jöhet, mint az, hogy felperes is tisztességtelen versenyt folytat. A tisztességtelen versenyt megvalósító cselekmény minden szerződési kötelezettségre való tekintet nélkül abbanhagyandó; annak a körülménynek pedig, hogy a felperes terhére esetleg azonos sérelmes magatartás volna megállapítható, semmi jelentősége nincsen, mert ez csak ellene in-

dítható keresetre szolgálhatna jogalapul, de erre a körülményre a jogsértő magatartást tanúsító fél mentségül sikerrel nem hivatkozhatik, minthogy még a sérelmes eljárást kezdeményező féllel szemben sem szabad az üzleti versenyt azonos sérelmes módon folytatni.

A felperes hasonlóan jogsértő és akár az alperes irányában is elkövetettnek jelentkező ténye révén a kereseti igény megszűnése, mintegy beszámítás eredményeként, nem nyerhet megállapítást. De az a körülmény sem lehet alapos kifogás, hogy a kereset tárgyává tett cselekmények hosszú ideje folynak. Ez abból a szabályból folyik, hogy a tisztességtelen eljárásához való jogot elbirtokolni nem lehet.

Nem igényelhet azonban abbanagyást

az, aki a kereset benyújtása előtt a sérelmes cselekmény abbanhagyását perenkívül szorgalmazta, amennyiben ez a lépés sikerre vezetett, mert ezzel a tényével az abbanhagyásnak törvény útján való kikényszerítéstől a megkívánt eredmény bekövetkezésének feltételezése mellett lemondottnak tekintendő.-

A német birói gyakorlat szerint óvakodni kell attól, hogy egy jövőbeni jogsértést már azért is valószínűtlennek tekintsünk, mert csak egyetlen sértés, esetleg hosszabb idővel ezelőtt követtetett el. A német legfelsőbb bíróság számos ítéletében annak a felfogásnak ad kifejezést, hogy egymagában véve az a körülmény, hogy az alperes üzletét eladta, és azzal felhagyott, az ismétlés veszélyét még nem küszöbölte ki, mert fennforog a lehetősége

annak, hogy új üzletet alapít, és azután ismét hasonló cselekményeket követ el. Ugyanez a bíróság mondta ki, hogy: "Ha a fellebbezési bíróság pusztán abból a körülményből, hogy az alperes a felperessel szemben magatartásának helytelenségét elismerte és a hibás céglenyomatot a forgalomból kivonta, az ismétlés valószínűségét kizártnak tekinti, úgy azt is vizsgálat tárgyává kellett volna tennie, hogy mindez nem a per nyomása alatt történt-e, hanem tényleg a jobb belátás bekövetkezésén nyugszik." Eszerint a per folyama alatt az ismétlés veszélye nem szűnhet meg azáltal, hogyha a per nyomása alatt, pertaktikai szempontból az alperes megbánást szinlel. Az ismétlés veszélyének kizártságát mindig az alperesnek kell bizonyítani; természetesen ezzel szemben a felperes is bi-

zonyíthat olyan körülményeket, amelyek az ismétlés veszélyét valószínűvé teszik.-

Aki tehát a tisztességtelen versenyről szóló törvény rendelkezéseibe ütköző cselekményt követ el, anélkül, hogy tevékenysége szándékos vagy gondatlan lenne, az abbanhagyásra, illetőleg arra köteleztetik, hogy a jogsértő cselekményt hagyja abba. Az a tettes azonban, aki cselekményét szándékosságból vagy gondatlanságból követte el, az köteles a cselekménye által okozott kárt megtéríteni.

Szándékosan jár el, aki azokat a tényezőket, amelyek eljárást tisztességtelennek minősítik, ismeri, aki előre tudja és akarja a versenytársra nézve károsító eredményt. Gondatlanul jár el, aki a cselekmény elkövetésénél az életfelfogás

szerint megkövetelhető gondosságot nem fejtí ki.

A szándékosság nem jelenti feltétlenül az erkölcstelenség tudatát; szándékosan cselekedhetik az is, aki meg van győződve, hogy a legtisztességesebben jár el: a lényeg az akarat iránya és az eredmény tudata.

Lehetséges, hogy valamely cselekmény elkövetésénél kezdetben a tettet szándékosság nem vezette, sőt teljesen jóhiszemű volt. Ez a jóhiszeműség azonban az abbanhagyásra irányuló kereset kézhezvétele után mindenesetre megszűnt, ha ezután is folytatta a cselekményt.

A szándékosságnak vagy gondatlanságnak a következménye a tettes kártérítési kötelezettsége. A kártérítéshez joga van

a sértettnek, tehát annak, akinek a kereset tárgyává tett cselekmény kárt okozott.- Kártérítésre köteles a tettes, tehát az, aki a kárt okozó sérelmes cselekményt elkövette, tekintet nélkül arra, hogy saját vagy más versenyérdekében cselekedett-e, versenytárs-e, sőt, hogy egyáltalán van-e kereskedelmi vagy ipari üzeme.

A kártérítési igény bírói elismerése szempontjából döntő feltétel, hogy a cselekményben a szándékosság vagy legalább is a gondatlanság szubjektív motívumai felfedezhetőlegyenek. A szándéknak nem a károkozásra kell irányulnia, mert a kártérítés előfeltétele csak az, hogy a sérelmes magatartás a verseny szándékával, vagyis haszonszerzés céljából követtetett el.

További mellőzhetetlen előfeltétele a kártérítésben való marasztalásnak,

hogy a cselekmény és a bekövetkezett kár között okozati összefüggés legyen.

A kártérítés körébe tartoznak mindazok a kiadások is , amelyeket a sértett a cselekménnyel összefüggésben, a káros következmények elhárítására fordított, valamint azok a különleges költségek is, amelyeket a kereset megalapozására indokoltan és szükségszerűen kiadott.

A kár összegszerűségének bizonyítása sokszor súlyos nehézségekbe ütközik, hiszen sokszor megközelítően sem lehet azt megállapítani. Hogy bizonyítsa pl. összegszerű kárát az a kereskedő, akinek versenytársával szemben több olyan esetet sikerült bizonyítania, hogy ez az ő vevőit az üzletajtóban elfogdossa? Éppen ezért, ha felperes a károkozásra irányuló ténybeli adatokat megjelöli és bizonyítja, a bíróságnak

saját életpasztalatai és az eset összes körülményeinek figyelembevételével a Polgári perrendtartásban /271.&/ biztosított discrecionális jogánál fogva kell megállapítani, de semmiesetre sem kell az erre vonatkozó igényt elutasítani csak azért, mert felperes összegszerűen bizonyítani nem tudott.

A bíróságok - mondja Baumbach - ne járjanak el aggodalmaskodással sem a kár alapjának, sem összegszerű nagyságának megállapításában. A tisztességtelen versenyt egyáltalán nem lehet elég keményen sújtani. Aki ezt kiméli, az az üzleti forgalom tisztessége ellen harcol.

A bíróságnak meg kell elégednie azzal, hogy felperes általában véve bizonyít olyan körülményeket, amelyekből következtetni lehet, hogy kárt szenvedett, ha

azonban az egész követelést nem is tudja bizonyítani, vagy számszerűen még részben sem sikerült ez neki, ez mind nem ok a kár-igény elutasítására. A bíróság csak abban az esetben utasíthatja el a kártérítési keresetet, ha a bizonyítékokból arra a következtetésre jutott, hogy felperes egyáltalán nem szenvedett kárt.

Ha a támadást a tisztességtelen versenyről szóló törvénybe ütköző módon felperes kezdte meg alperes ellen, s az alperesi támadás hasonlóan mutatkozik, a kölcsönös érdeksérelem kiegyenliti egymást, aminek következményeképpen felperes sem vagyoni, sem pedig nem vagyoni kártérítést az alperestől jogszerűen nem igényelhet. Azonban a kölcsönös érdeksérelem elméletének alkalmazása helyett, sokkal helyesebb és az anyagi jog, de a méltányos-

ság követelményeinek is megfelelőbb volna az alpereseket arra szorítani, hogy az önbiráskodás mellőzésével esetleges kárigényeiket a konkrét perben viszontkereset vagy beszámítás alakjában érvényesítsék, s az érdeksérelmek kölcsönös beszámítását mindenütt megtagadni, ahol alperes cselekményében a jogos védelem ismérvei meg nem állapíthatók.

A tisztességtelen versenyről szóló törvény most tárgyalt 1. §-a - a generális klauzula - felöleli a tisztességtelen verseny minden elképzelhető megnyilvánulását.- Minden olyan üzleti magatartás, amely az üzleti tisztességbe ütközik és minden oly anyagi érdekből az üzleti életbe való belemenyulás, amely az üzleti tisztességbe, vagy általában a jó erkölcsökbe ütköző verseny-

hatás elérésére alkalmas lehet, amely a versenytárs üzleti érdekeit hátrányosan befolyásolhatja, a generális klauzula keretébe vonható.- Mindenki, aki oly magatartást tanusít, amely alkalmas arra, hogy idegen vállalat vevőit magához vonja, az üzleti életben érdekeltiséggel bír, az üzleti életben részt vesz: versenytárs- és ténykedése a generális klauzula szempontjából elbírálni való.- Megnyugtatónkra szolgálhat tehát, hogy a generális klauzula segítségével módjában áll bírói karunknak mindenféle üzleti tisztességtelenség, illetőleg a tisztességtelen verseny minden elképzelhető megnyilvánulása ellen hathatós oltalmat nyújtani.-

BEDEGEN ESZETEM KÖNYVTÁR
1364 198